

Vanhalakka Sanna (OM)

Lähettäjä: Hinkkanen Ville (OM)
Lähetetty: 2. joulukuuta 2014 10:42
Vastaanottaja: Vanhalakka Sanna (OM)
Aihe: Selvitys Johannes Koskille (OSA-neuvosto/SuV) (fwd)

Lähettäjä: Hinkkanen Ville (OM)
Lähetetty: 2. joulukuuta 2014 10:39
Vastaanottaja: Koskinen Johannes Eduskunta
Kopio: Henriksson Anna-Maja (OM); Astola Tiina (OM); Välimaa Asko (OM); Andersson Lena (OM); Jahkola Katariina (OM); Aittoniemi Eeva (OM)
Aihe: Selvitys Johannes Koskille (OSA-neuvosto/SuV)

Arvoisa Johannes Koskinen,

Suuren valiokunnan kuullessa oikeusministeri Henrikssonia tulevan OSA-neuvoston kokouksesta otitte syyttömyysolettamadiirektiivin yhteydessä esille parlamentin jäseniä koskevat kysymykset. Ministerin pyynnöstä annamme selvityksen neuvottelutilanteesta tältä osin.

Alankomaat on työryhmäkäsittelyn aikana katsonut, että direktiiviehdotuksen oikeusperusta ei mahdollistaisi sitä, että direktiivissä säädettäisiin kaikkia julkisia viranomaisia ja parlamentin jäseniä koskevasta velvollisuudesta olla loukkaamatta syyttömyysolettamaa julkisilla lausumilla. Neuvoston oikeuspalvelun mukaan oikeusperusta kattaa kuitenkin myös muut kuin oikeudelliset viranomaiset. Oikeusperustasta ei ole käyty laajempaa keskustelua eivätkä muut jäsenvaltiot ole yhtyneet NL:n kantaan. Suomi katsoo, että ehdotuksen oikeusperusta on tältä osin riittävä ja asianmukainen.

Julkisia viranomaisia koskevasta velvollisuudesta olla loukkaamatta syyttömyysolettamaa säädettäisiin direktiivin 4 artiklassa. Artiklaan liittyvät lisäksi johdanto-osan kappaleet 13 ja 13 a (ks. alla). Säännösehdoituksen mukaan jäsenvaltioiden on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin varmistaakseen, että viranomaisten julkisissa lausumissa ei viitata epäiltyihin tai syytettyihin tuomittuina ennen kuin heidän syyllisyytensä on näytetty toteen lain mukaisesti. Johdanto-osan mukaan viranomaisilla tarkoitetaan sekä rikosprosessiin osallistuvia viranomaisia että muita julkisia viranomaisia kuten ministereitä. Sääntely ei estä jäsenvaltioita säättämästä rikosoikeudellista koskemattomuutta koskevia säännöksiä, erityisesti parlamenttien jäsenille.

Puheenjohtajan ehdotus neuvoston yleisnäkemykseksi on Suomen kannan mukainen. VN:n kanta on esitetty U-kirjelmässä 87/2013 vp, johon eduskunnan lakivaliokunta ja suuri valiokunta ovat yhtyneet (LaVL 4/2014 vp, SuVX 16/2014 vp). Suomi katsoo, että sääntelyn lähtökohdaksi on sekä yksityiskohtien että kokonaisuuden osalta otettava Euroopan ihmisoikeussopimuksen oikeudenmukaiselle oikeudenkäynnille asettamat vaatimukset siten kuin ne ilmenevät Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on oikeuskäytännössään katsonut, että velvollisuus kunnioittaa syyttömyysolettamaa olemalla antamatta sitä loukkaavia julkisia lausumia koskee kaikkia julkisia viranomaisia (esim. Allenet de Ribemont v. Ranska, 15175/89, kohta 36; Butkevicius v. Liettua, 48297/99, kohta 53).

Ehdotus on myös Suomen voimassa olevan oikeuden mukainen. Kunnianloukkausta koskevat rikoslain säännökset (RL 24:9–10) koskevat niin kansanedustajia kuin muitakin henkilöitä. Myös perustuslain 31 §:n 2 momentin mukaan kansanedustajan tulee esiintyä loukkaamatta toista henkilöä, eikä kansanedustajilla ole täydellistä rikosoikeudellista koskemattomuutta (30 §). Valtio on myös oikeuskäytännössä tuomittu vahingonkorvausvastuuseen ministerin julkisuudessa esittämän syyttömyysolettamaa loukkaavan lausuman johdosta (HelHO 22.10.2009).

Neuvostossa on tarkoitus hyväksyä tässä vaiheessa neuvoston yleisnäkemys, minkä jälkeen neuvottelut jatkuvat yhdessä Euroopan parlamentin kanssa. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että neuvoston yleisnäkemys tullaan hyväksymään neuvostossa lähes yksimielisesti. Direktiivin lopulliset muotoilut viimeistellään tässä prosessissa. Mikäli

Suomen kantaa on neuvotteluiden kuluessa tarpeen muuttaa tai tilanne sitä muuten edellyttää, asiaa käsitellään U-jatkokirjeen muodossa myös eduskunnan kanssa.

Ystävällisin terveisin

Katariina Jahkola
lainsäädäntöjohtajan sijainen, lainsäädäntöneuvos

Artikla

Article 4 ^[1]

*Public references to guilt before **proven guilty according to law***

1. **Member States shall take the necessary measures to ensure that, before suspects or accused persons have been proven guilty according to law, public statements by public authorities do not refer to the suspects or accused persons as if they were guilty.**
2. [text transferred to recital 13]
3. **Member States shall ensure that appropriate measures are available in the event of a breach of the obligation set out in paragraph 1 not to refer to the person as if they were guilty.**
4. **The obligation set out in paragraph 1 not to refer to persons as if they were guilty shall not prevent public authorities from publicly disseminating information on the criminal proceedings when this is necessary for reasons relating to the criminal investigation or for the public interest.**

Johdanto-osan kappaleet

(13) The presumption of innocence is violated if, without **suspects or accused persons** having previously been proved **guilty according to law**, **public statements** refer to those persons as if they were **guilty**. **For the purposes of this Directive "public statements by public authorities" should mean any statement whose content is referable to a criminal offence, and which originates either from an authority involved in the criminal proceedings concerning that offence (such as judicial authorities, police and other law enforcement authorities) or from another public authority (such as Ministers and other public officials). It's understood that this Directive does not apply to statements made by media and that it is without prejudice to any rules on immunity, in particular for Members of Parliament.**

(13a) **The obligation not to refer to suspects or accused persons as guilty should not prevent public authorities from publicly disseminating information on the criminal proceedings when this is necessary for reasons relating to the criminal investigation (such as when video material is released, and the public is asked to help in identifying the alleged perpetrator of the criminal offence) or for the public interest (such as when information is provided, for safety reasons, to the inhabitants of a certain area relating to an alleged environmental crime that has been committed in that area, or when the prosecution or another competent authority provides objective information on the state of criminal proceedings in order to prevent public order disturbance). In any case, the manner and context in which the information is disseminated should not create the impression that the person is guilty before he or she has been proved guilty according to law.**

^[1] See also accompanying recitals 13,13a and 13b.